

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. Idem Magistro M. Abbatide (a) Vadforden.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

scribit: quod etiam Marcello placuisse videtur in *l. Publius 36. §. 1. de condit. & demonstr.* Verum contraria Doctorum opinio communis est, videlicet, pueritiam ultra 14. in masculis, & 12. in feminis non progredi, ut probant Alciatus in *dict. l. pueri*, Narbona *de atate anno 8. quest. 1.* Lara *de vita hominis, cap. 30.* Paulus Zacchias *lib. 1. qq. medicolegal. tit. 1. quest. 4.* & probatur ea sententia ex *l. 5. ff. de administr. tut. l. penult. §. 1. ff. de rebus eorum, l. in tabulis 36. ff. de statu. lib. 1. 3. §. si duo, ff. de Carbon. edict.* ubi puer pro impubete apponitur. Unde colligitur, pubertatem ingreffos, puerorum nomine minimè comprehendi, maxime cum pueri ab impubertate dicantur, *cap. eos quos, de consecr. dist. 4.* pueri tandem dicuntur, qui in septimo anno sunt, *l. uxorem 41. §. 4. ff. de legat. 3.* & etiam puella, *cap. litteras 4. cap. duo pueri 12. de despons. impub.* aliquando in nono, vel decimo, *cap. ex litteris, eod. tit. cap. 2. de atate & qualis, cap. 1. de delict. pueror. in decimo tertio anno, cap. vel non est 14. de tempor. ordin. & denique ante annos 14. c. pueri 15. 22. 9. §. cap. 3. de atate & qualis.* & similiter puella dicitur, quæ 11. vel 12. annorum est, *c. 2. 20. quest. 1. cap. continebatur 6. cap. ex litteris 11. de despons. impub.* unde puerilis ætas in presenti accipitur pro atate proxima pubertati.

2. (c) *Profecurum.*] Non peregrinationis gratiâ, sed ut militiæ nomen daret pro recuperanda terra sancta, ut facile probatur si conferantur hæc verba cum illis ultimis: *Presertim, cum non sit licitum clericum infra sacros ordines constitutum arma sumere.* Quæ expressè supponunt votum à puero in presenti emissum fuisse assumendi crucem in bello Terræ Sanctæ tunc ingruente.

3. (d) *In via socii.*] Quæ obligatio cum in consequentiam voti emissi contracta esset, solutâ principali obligatione, & ad hæc accessoria cessavit, ut jam probavit Garaña in presenti.

(e) *Ex arbitrio discretionis.*] Cum desideretur plena deliberatio ad votum emittendum, ea videlicet, quæ sufficeret ad peccatum mortale, ut communiter docent Theologi Scholastici in *4. dist. 28.* & Expositores D. Thomæ 2. 2. quest. 88 P. Suarez *tom. 2. de relig. lib. 1. de essentia voti, cap. 9.* Moralitè communiter de voto agentes.

4. (f) *Ita tamen quod idem votum.*] Nam cum postea perseverasset in eodem proposito, licet à principio votum dubium esset propter defectum discretionis, tamen ex perseverantia & ratihabitione validum, & obligatorium reddebatur: unde

Pontifex, ut in eo dispensaret, redemptionem iniunxit, juxta suprâ tradita in *cap. 1.*

COMMENTARIUM.

PRO hujus textus expositione examinanda est illa fatis vexata quæstio, quænam videlicet ætas desideretur, ut quis quolibet voto simplici, etiam religionis obligetur? In qua quæstione sunt qui existimant, pubertatem desiderari, ita ut ante eam ataram propter judicii defectum votum validè emitti non possit: ita tenuerunt Sylvester verbo *Religio 2. §. 15.* Angelus eodem verbo §. 6. Gregorius Lopez in *l. 3. verbo De ead. tit. 6. part. 1.* alij relati à Comitoli. *lib. 2. respons. moralium, quest. 7.* quibus faciunt textus in *cap. 1. 20. quest. 1.* ubi eadem ætas ad votendam virginitatem desideratur, quæ ad contrahendum matrimonium requiritur: & textus in *l. 2. vers. Voto, ff. de pollicit.* ubi cavetur, voto solum puberes patrefamilias obligati. Sed contrariam sententiam, immo septennium completum regulariter sufficere, ut tam vir, quam femina, quocunque voto, etiam religionis obligari possint, tenuerunt plures, quos referunt, & sequuntur Suarez *tom. 2. de relig. lib. 3. cap. 2. num. 5.* Stunica *de voto quest. 3. num. 86.* Narbona *de atate, anno 7. quest. 17. per totam.* Quæ sententia retinenda est, & facile probatur ex presenti textu, junctis proximè notatis; ex eoque, nam in ea atate potest quis se obligare per peccatum, & homini per sponsalia, *cap. litteras, cum sequent. de despons. impub.* ergo similiter sufficit ea ætas, ut quis se obiget Deo per votum; præcipue cum ea deliberatio desideretur ad votum, quæ sufficit ad peccandum lethaliter. Nec contrarium probat textus in *dict. cap. 1. 20. quest. 1.* quia in eo agitur de voto solenni professionis religionis, quod non nisi post pubertatem fieri potest, ut probavi in *cap. quia in insulis, de regul.* Nec etiam obstat textus in *dict. l. 2. ff. de pollicit.* nam ut rectè docuerunt Connantis *lib. 8. comment. cap. 8. ad finem.* Narbona *dict. quest. 17. numero 15.* Consultus ibi agit de voto reali, quo aliqua pars bonorum Deo promittebatur. Unde ea ætas ac status desiderantur, in quibus possit paterfamilias pubes id est post 25. annum, ut dicitur in *l. cum filia 50. Ego quidem, de legat. 3.* efficaciter obligari, & bona sua alienare: at verò in presenti agitur de votis personalibus, ex quibus nulla patrimonii diminutio sequitur.

CAPUT III.

Idem Magistro M. Abbati de (a) Vadforden.

LIteraturam tuam, & prudentiam jam dudum referente fama cognovimus, & salutis tuæ tanto attentius consulere debemus, & volumus, quanto personam tuam consideratione tuæ honestæ conversationis, & ritè ferventioris charitatis brachiis amplectimur. Relatum est autem auribus nostris ex parte tua, quod cum ex quadam minutione brachii tui fuisses pavore mortis (b) perterritus, hæc verba tecum protulisti: Non diu hic morabor, proponens in animo, quod religionis habitum esses aliquando suscepturus: sed propter frequentes infirmitates in superficie corporis, quæ plurimum vitæ religiosæ distractionem impediunt; & quia indigentibus & transeuntibus

tibus hospitalitatem exhibes, & plura salutaria impendis; quod concepisti olim in animo, opere nondum implevisti, ac per hoc dubitas, ne pro facta fide voti in districto debeas examine conveniri. Licet autem prudentiam tuam latere non credamus, quid canones in huiusmodi statuunt; tibi tamen consulenti respondemus breviter quod sentimus, presentium significatione mandantes, quod si plus non est progressum in voto; quam prædiximus, transgressor judicari non poteris, etsi non impleas quod dixisti. Monemus autem prudentiam tuam attentius, hortamur, quantum id facias, quod tuæ salutis amplius cognoveris provenire, & conditionis tuæ memor existens, memoriter teneas, quod (c) Loth dum montis timeret ascensum, Segor civitatem parvulam petiit, & accepit.

NOTÆ.

(a) **V** *Adforden.*] Ita legitur in secunda collectione, *sub hoc titul. cap. 1.* in sexta autem legitur, *Madforden.* sed non facile constare potest, utra litera verior sit, cum nec de provincia ubi Magister hic degebat, constare possit.

(b) *Mortis perterritus.*] De metu hoc incusso ab infirmitate, & ejus effectibus egi in *cap. sicut de regul.*

(c) *Quod Loth.* Ut refertur *Genes. cap. 19.* his verbis: *Quæso, Domine mi, quia invenit servus tuus gratiam coram te, & magnificasti misericordiam meam, nec possum in monte salvari, ne forte apprehendat me malum, & moriar. Est civitas hac juxta, ad quam possum fugere, parva, & salvabor in ea: nunquid non modica est, & vivet anima mea? Dixitque ad eum: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subvertam urbem pro qua locutus es. Festina, & salvare ibi: quia non potero facere quicquam, donec ingrediaris illuc.* Idcirco vocatum est nomen urbis illius Segor: quod factum adeundi Segor, & recedendi à monte, ubi jussérant Angeli Loth ascendere, prætextu infirmitatis ita exponit Cornelius à Lapide, ibi: [Fuit hæc non prompta, sed lenta, & morosa obedientia Loth, ac ex parte culpanda, quod nimis se infirmitati innixus, Angelo comiti, & divinæ providentiæ sit diffusus.] Unde cum Magister, de quo in presenti textu, infirmitatis corporalis prætextu, ut Loth, excusaretur adimplere propositum ingrediendi religionem, docet Alexander III. monet ipsum ne diffidat ob infirmitatem corporis, & montem, hoc est monasterium, adire non recuset, nec inde prompte vocationi divinæ non pareat, & respondet.

COMMENTARIUM.

Aliqui existimant, solum propositum voluntatis sufficere ad votum emitendum, quos refert Azor *tom. 1. inst. lib. 12. cap. 12. quest. 5.* quæ sententia probari potest nonnullis testimoniis SS. Patrum, & Conciliorum, in quibus verbo propositi votum significatur, ut in Concil. Tolet. 4. *can. 55.* apud Leonem Papam I. *epist. 92. cap. 12.* Innocentium II. in Synodo Rom. *cap. 7.* & refertur à Gratiano 27. *q. 1. in cap. ut lex, & in cap. consulti, de regul.* etiam votum appellatur propositum. Quod probari etiam potest ex *cap. pervenit 2. de jurejur.* ibi: *Propositum, aut promissum.* Et votum aliquando accipitur pro sola voluntate mutandi vitam, ut constat ex *cap. beneficium, cap. statumus, de regul. libro 6.* Contraria tamen sententia, videlicet solum propositum voluntatis non sufficere ad votum, verior,

& communior est: illam docet D. Thomas 2. 2. *quest. 88. artic. 1.* & in 4. *dist. 38. quest. 1.* atque ibidem communiter Theologi, Abbas in presenti, Sylvester in *summa, verbo Votum 1. q. 2.* Archid. in *c. qui bona 17. q. 1.* & probari potest ex *ead. c. qui bona, & ex præsentis textu, ubi cum consuleretur Pontifex, an quidam maneret obligatus voto, qui verba hæc protulerat, non diu hic morabor, proponens animo se aliquando suscepturum habitum Religionis, respondit Pontifex, quod si plus non est in voto processum, transgressor judicari non poterit, si non impleat, quod dixit.* Supponit ergo Pontifex, solum propositum vitæ religiose votum non inducere, aliàs transgressor judicari deberet, si non impleat quod dixit; quia faceret contra votum. Ratione deinde probatur eadem sententia, quia votum est promissio, ut dixi supra in *cap. 1.* Optime autem stat, aliquem habere propositum, & voluntatem etiam firmam aliquid faciendi, absque eo, quod promittat, & se obliget ad id faciendum; quia hæc duo diversa sunt, nimirum proponere aliquid facere, & velle se obligare, vel promittere. Ergo votum non consistit in solo proposito, & voluntate aliquid faciendi, quantumvis efficaci, cum hæc possit stare absque promissione. Secundo hoc ipsum probatur; quia votum inducit obligationem erga alterum faciendi, quod vovimus: sed qui habet solum propositum, quantumvis firmum, aliquid faciendi, non habet obligationem nisi accedat promissio. Qua ratione constat experientia ipsa inter homines, non eo ipso, quod aliquis proponit facere aliquid, quod cedat in alterius utilitatem, vel obsequium, manere obligatum, quia potuit velle facere, & nolle se obligare: ergo propositum solum non est votum, cum votum dicat obligationem. Et si quæras, in quo differat votum, & propositum aliquid faciendi, quod est materia voti? Respondeo, differre primo, quia propositum semper est voluntas faciendi aliquid in futurum; votum autem licet regulariter supponat voluntatem faciendi, quod promittitur; potest tamen essentialiter consistere absque ista voluntate, cum solo animo promittendi, & se obligandi. Secundo differunt votum, & propositum, quia verba, quibus concipitur votum, obligationem significant faciendi id, quod vovetur: at verò verba, per quæ significamus propositum, nullam involvunt obligationem faciendi id, quod proponimus, nec explicitè, nec implicitè, licet ut pandamus propositum nostrum, utamur his locutionibus, Faciam hoc, vel illud: Accipiam habitum hujus, vel illius religionis. Quare ex tali proposito non inducitur voti obligatio, quia ut hæc

hæc nascatur, debet dari deliberata promissio, ut contingit in obligationibus hominibus faciendis; nam propositum simplex per se absque promissione non patit obligationem. Illud tamen magnum di-crimen versatur inter promissionem hominibus faciendam, & votum emittendum, quod promissio hominibus verbis externis fieri debet, & acceptari ab illo, cui promittitur: votum verò actu interno mentis emittitur, quia ut legitur libro 1. Regum, cap. 16. Homines vident ea, quæ apparent; Deus autem intuetur cor. Unde rectè Alexand. in præsentî decidit, eum qui proposuit religionem ingredi, non censi voti transgressorem propositum non adimplendo; sed quia votum plerumque à proposito incipit, propositum ipsum pro voto ponitur in juris locis supra pro prima sententia adductis in c. si quis virorum, 70. distinct. apud D. Augustinum epist. 70. ibi: Cum ergo te esse in hoc proposito gauderemus. Quem ita accipit Pennotus lib. 1. hist. canonic. regul. c. 11. num. 5.

4. Sed esto, in præsentî casu propositum non adimplens non sit voti transgressor, dubitari potest, an peccatum unum admittat? Et propositum non adimplentem peccare, docuit Glossa in cap. qui bona 17. quest. 1. & ejus sententia probari potest ex illis verbis ipsius textus: Qui bona agunt, si meliora agere deliberant, & post deliberata non faciunt, licet in prioribus bonis perseverent, in conspectu tamen Dei ceciderunt. Igitur si non adimplens propositum, apud Deum cecidit peccatum admittit; siquidem cadere in conspectu Dei, nihil aliud significat, nisi casum in culpam. Secundo probatur, quia qui proposuit aliquid facere bonum, & postea decessit à proposito, saltem est inconstans: ergo peccat in constantiam, & per consequens committit aliquid peccatum. Tertiò tandem probatur, quia propositum, ut proximè dixi, explicatur his verbis: Faciam hoc, vel illud. Ergo ille, qui non mandat executioni propositum, mentitur, & consequenter contra veritatem peccat. Lessius lib. 2. de iustitia, cap. 40. dubit. 2. existimat, propositum inducere aliquam obligationem, saltem peccati venialis, ratione inconstantiam in re gravi, & hoc modo accipit Glossam in dict. cap. qui bona. Si verior est contraria sententia, videlicet non adimplere propositum, quatenus propositum tantum est, non esse peccatum veniale, quam tenuerunt Aragon 2. 2. quest. 88. in comment. ad artic. 1. prope finem, Sorus libro 7. de iustitia, quest. 1. artic. 1. Azor tom. 1. inf. libro 11. c. 12. Suarez tom. 2. de relig. libro 1. de essentia voti, c. 2. quæ sententia probatur unica, sed validissima ratione; nam qui solus proponit, non habet voluntatem se obligandi: nec nudum propositum, ut proximè dixi, aliquam inducit obligationem: ergo facere contra

propositum, vel illud adimplere, non est peccatum, nec veniale. Consequentia patet, quia ubi nulla est obligatio, nullum potest esse peccatum, nec veniale: quare hæc sententia procedit, si id, quod proponimus facere, aliàs non sit sub præcepto; quia si sub præcepto est, tenemur propositum adimplere, non quidem ratione propositi, sed ratione præcepti. Nec hæc sententia retentâ obstant contraria fundamenta. Non textus in d. c. qui bona. Nam respondetur D. Gregorium ibi solum docuisse, eum qui non adimplet propositum rei melioris, cecidisse coram Deo à majori perfectione, quam poterat assequi adimplendo propositum; non tamen peccatum committere, quod verba ipsa significant; non enim dixit Gregorius absolute, cecidisse in conspectu Dei; sed cecidisse à deliberatione. Ad secundum respondetur, constantiam, seu perseverantiam in voto non esse distinctam virtutem ab aliis, sed conditionem generalem, quæ reperitur in actibus omnium virtutum: unde tantum obligat juxta obligationem uniuscujusque virtutis, & debitum voluntatis ut rectè notavit Cajetanus in summa; verbo Inconstantia. Quare sicut aliquis non tenetur ratione intemperantiæ v. g. semper jejunare, quando non est præceptum, vel obligatio jejunandi; nec ratione religionis semper facere, quod cedit in Deicultum; ita nec tenetur perseverare in proposito faciendi aliquid bonum, ad quod non tenetur, nec ratione præcepti, si ve voti emissi, nec ratione virtutis; & consequenter non perseverare in proposito, quando nulla est obligatio, nullum erit peccatum. Ad tertium respondetur, verum esse, propositum explicari his locutionibus, Faciam hoc, vel illud: negandum tamen esse, mentiri illum, qui facit contra propositum; quia mentiri, ut docet D. Augustinus libro de mendacio, cap. 3. est contra mentem ire; ille autem qui habet propositum aliquid faciendi, non facit contra mentem dicendo, Faciam hoc; ac proinde non mentitur, quia prædictâ locutione solum significat, se facturum talem rem, quantum est ex vi præsentis propositi, ut docet D. Thomas 2. 2. quest. 89. artic. 1. per illam enim simplicem assertionem non obligatur ad non mutandum propositum, nisi accedat promissio, votum, vel juramentum, ut docet D. Thomas loco citato: quare homines prudentes dicere solent, Faciam hoc gratiâ mihi, sed fidem non obligo: quo denotant, se habere propositum, & animum talem rem faciendi, quamvis nolint obligari ad non mutandum propositum. Unde si postea non faciant, non sunt mentiti, propter dictam rationem. Unde in præsentî casu Magister non solum voti transgressor dici nequitur, verum nec peccavit propositum tantum non servando.

CAPUT IV.

Alexand. III. Universis Abbatibus (a) Cisterciens. Ordinis per Angliam constitutis.

Scripturæ sacræ testimonio declaratur, quod spiritualis homo propositum non mutet, cum pro salute animæ suæ aliquid utilius meditatur. Inde est, quod vestris iustis